

orcid.org/ 0000-0003-2948-7089

Researcher ID: AAU-9029-2020

Качула Світлана Валентинівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

вул. Сергія Єфремова, 25, м. Дніпро, 49000, Україна

e-mail: s.kachula@ukr.net

orcid.org/ 0000-0003-2540-862X

Researcher ID: C-8759-2019

Абдін Аліна Володимирівна, аспірантка кафедри державних, місцевих і корпоративних фінансів, Університет митної справи та фінансів

вул. Вернадського, м. Дніпро, 49000, Україна

e-mail: abdin.alina@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Лысяк Любовь Валентиновна, доктор экономических наук, профессор, Академик академии экономических наук Украины, профессор кафедры государственных, местных и корпоративных финансов, Университет таможенного дела и финансов

ул. Вернадского, 2/4, Днепр, 49000, Украина

e-mail: L_Lubov@ua.fm

Качула Светлана Валентиновна, доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры финансов, банковского дела и страхования

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет

ул. Сергея Ефремова, 25, г. Днепр, 49000, Украина

e-mail: s.kachula@ukr.net

Абдин Алина Владимировна, аспирантка кафедры государственных, местных и корпоративных финансов, Университет таможенного дела и финансов

ул. Вернадского, 2/4, Днепр, 49000, Украина

e-mail: abdin.alina@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS

Lysiak Liubov, Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of State, Local and Corporate Finance, University of Customs and Finance,

Vernadskogo st. 2/4, Dnipro, 49000, Ukraine

e-mail: L_Lubov@ua.fm

Kachula Svitlana, Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Dnipro State Agrarian and Economics University,

Sergej Efremov st., 25, Dnipro, 49000, Ukraine

Abdin Alina, graduate student Department of State, Local and Corporate Finance,

University of Customs and Finance,

Vernadskogo st. 2/4, Dnipro, 49000, Ukraine

Подано до редакції 02.07.2020

Прийнято до друку 22.07.2020

УДК 336.226.12

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-46-153-160>

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА

Соломка Я. А.

Актуальність теми дослідження. На даний час багато із проблем, які доводиться вирішувати зарубіжним країнам у зв'язку з трансформаційними процесами та які впливають на фінансову стійкість їх економік, за своїм характером подібні з проблемами, що існують в Україні. Тому дослідження зарубіжної практики оподаткування доходів фізичних осіб є надзвичайно актуальними.

Постановка проблеми. Система оподаткування доходів фізичних осіб в кожній країні є вагомим регулятором взаємовідносин між державою та громадянами - платниками податків. Вона, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, і, з іншого, виступає головним знаряддям реалізації її економічної доктрини. Тому, встановлюючи розміри оподаткування доходів фізичних осіб, держава прагне забезпечити стабільну дохідну базу і впливати на розмір заощаджень громадян, з метою оптимального здійснення стратегії розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади оподаткування розроблені в працях таких видатних учених, як: А. Вагнер, Д. Кейнс, А. Лаффер, Д. Міль, Ф. Нітті, Д. Рікардо, А. Сміт.

Дослідження оподаткування фізичних осіб в Україні та в інших країнах здійснюється в працях таких вітчизняних учених, як: В. Андрущенко, Л. Баранник, О. Василик, В. Мельник, С. Онишко, А. Соколовська, Л. Тарангул, В. Федосов, Л. Шабліста, С. Юрій, І. Якущик та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми: Україні бракує досвіду ефективного оподаткування доходів фізичних осіб. Тому доцільним є поглиблення питання щодо визначення елементів позитивного досвіду зарубіжних країн, які мають певні успіхи в цій справі, а також визначитися з тим, чи можуть бути вони застосовані в практиці оподаткування України.

Постановка завдання, мети дослідження. Метою роботи є виявлення провідного зарубіжного досвіду в оподаткуванні доходів фізичних осіб, систематизація його позитивних елементів, а також надання пропозицій щодо можливості їх імплементації в Україні.

Методологія проведення дослідження. Методологічною основою статті стали методи системно-структурного аналізу і синтезу, діалектичний, а також методи узагальнення, групування, порівняння та інші методи дослідження.

Викладення основного матеріалу. У статті проаналізовано досвід зарубіжних країн у сфері оподаткування доходів фізичних осіб та викладено авторське розуміння щодо можливості його запровадження у вітчизняній податковій практиці. Розглянуто методи оподаткування доходів фізичних осіб у різних країнах світу.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практиці оподаткування фізичних осіб в процесі його вдосконалення.

Висновки відповідно до статті. Досвід зарубіжних країн в оподаткуванні доходів фізичних осіб є багатим на позитивні приклади. Аналіз показав, що найнижчі ставки прибуткового податку властиві державам з меншими темпами розвитку економіки і зазвичай без застосування прогресивного оподаткування. Високі - властиві розвинутим через наявність прогресивної шкали оподаткування, що дає змогу перекласти податкове навантаження з менш забезпечених верств населення на більш забезпечені. Вдосконалюючи систему оподаткування фізичних осіб. Україна має врахувати те, що всі зарубіжні країни з метою досягнення більшої зацікавленості громадян у сплаті податків, встановлення більшої соціальної справедливості, диференційовано підходять до стягування податків залежно від величини їх доходів. Це успішно перевірений практикою механізм боротьби з несплатою податків, й відповідно наповненням бюджету.

Ключові слова: бюджет, відрахування, держава, джерело, податкові пільги, податок на доходи фізичних осіб, прибутковий податок, режим оподаткування.

НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ ДОХОДОВ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ: ЗАРУБЕЖНАЯ ПРАКТИКА

Соломка Я. А.

Актуальность темы исследования. В настоящее время многие из проблем, которые приходится решать зарубежным странам в связи с трансформационными процессами и влияющими на финансовую устойчивость их экономик, по своему характеру сходны с проблемами, которые существуют в Украине. Поэтому исследования зарубежной практики налогообложения доходов физических лиц является чрезвычайно актуальными.

Постановка проблемы. Система налогообложения доходов физических лиц в каждой стране является весомым регулятором взаимоотношений между государством и гражданами - налогоплательщиками. С одной стороны, она обеспечивает финансовую базу государства, и, с другой, выступает главным орудием реализации ее экономической доктрины. Поэтому, устанавливая размеры налогообложения доходов физических лиц, государство стремится обеспечить стабильную доходную базу и влиять на размер сбережений граждан, с целью оптимального осуществления стратегии развития.

Анализ последних исследований и публикаций. Теоретические основы налогообложения разработаны в трудах таких выдающихся ученых, как А. Вагнер, Д. Кейнс, А. Лаффер, Д. Милль, Ф. Нитти, Д. Рикардо, А. Смит. Исследование налогообложения физических лиц в Украине и в других странах осуществляется в трудах таких отечественных ученых, как В. Андрущенко, Л. Баранник, А. Василик, В. Мельник, С. Онишко, А. Соколовская, Л. Тарангул, В. Федосов, Л. Шабліста, С. Юрій, И. Якущик и др.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Украине не хватает опыта эффективного налогообложения доходов физических лиц. Поэтому целесообразно углубить исследование вопросов выявления элементов положительного опыта зарубежных стран, которые имеют определенные успехи в этом деле, а также определиться с тем, могут ли они быть применены в практике налогообложения Украины.

Постановка задачи, цели исследования. Целью работы является выявление ведущего зарубежного опыта в налогообложении доходов физических лиц, систематизация его положительных элементов, а также разработка предложений по возможности их имплементации в Украине.

Методология проведения исследования. Методологической основой статьи стали методы системно-структурного анализа и синтеза, диалектический, а также методы обобщения, группировки, сравнения и другие методы исследования.

Изложение основного материала (результаты работы). В статье проанализирован опыт зарубежных стран в сфере налогообложения доходов физических лиц, изложено авторское понимание возможности его внедрения в отечественной налоговой практике. Рассмотрены методы налогообложения доходов физических лиц в различных странах мира.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в практике налогообложения в процессе ее совершенствования.

Выводы в соответствии со статьей. Опыт зарубежных стран в налогообложении доходов физических лиц является богатым на полезные примеры. Анализ показал, что самые низкие ставки подоходного налога свойственны государствам с меньшими темпами развития экономики и обычно без применения прогрессивного налогообложения. Высокие - свойственны развитым странам из-за наличия прогрессивной шкалы налогообложения, что позволяет перевести налоговую нагрузку менее обеспеченных слоев населения на более обеспеченные. Совершенствуя систему налогообложения доходов физических лиц, Украина должна учитывать то, что все зарубежные страны с целью достижения большей заинтересованности граждан в уплате налогов, установления большей социальной справедливости, дифференцированно подходят к взиманию налогов в зависимости от величины их доходов. Это успешно проверенный практикой механизм борьбы с неуплатой налогов, и, соответственно, наполнением бюджета.

Ключевые слова: бюджет, отчисления, государство, источник, налоговые льготы, налог на доходы физических лиц, подоходный налог, режим налогообложения.

TAXATION OF INCOME OF INDIVIDUALS: FOREIGN PRACTICE

Solomka Yana

Relevance of research topic. At present, many of the problems that foreign countries have to solve in connection with transformation processes and affecting the financial stability of their economies are similar in nature to the problems that exist in Ukraine. Therefore, the study of foreign practice of taxation of personal income is extremely relevant.

Formulation of the problem. The system of taxation of personal income in each country is a significant regulator of the relationship between the state and citizens - taxpayers. On the one hand, it provides the financial base of the state, and on the other hand, it acts as the main instrument for the implementation of its economic doctrine. Therefore, by setting the size of taxation of income of individuals, the state seeks to ensure a stable income base and influence the amount of citizens' savings in order to the optimally implement the development strategy.

Analysis of recent research and publications. Theoretical principles of taxation have been developed in the works of such prominent scientists as A. Wagner, D. Keynes, A. Laffer, D. Mill, F. Nitti, D. Ricardo, and A. Smith. The study of taxation of individuals in Ukraine and other countries is carried out in the works of such domestic scientists as: V. Andrushchenko, L. Barannyk, O. Vasylyk, V. Melnyk, S. Onyshko, A. Sokolovska, L. Tarangul, V. Fedosov, L. Shablysta, S. Yuriy, I. Yakushchuk and others.

Selection of unexplored parts of the general problem. Ukraine lacks experience in effective taxation of personal income. Therefore, it is advisable to deepen the study of the issues of identifying elements of the positive experience of foreign countries that have some success in this matter, and to determine whether they can be applied in the practice of taxation in Ukraine.

Setting the task, the purpose of the study. The aim of the work is to identify the leading foreign experience in the taxation of personal income, systematize its positive elements, as well as develop proposals for the possibility of their implementation in Ukraine.

Methodology for conducting research. Methods of system-structural analysis and synthesis, dialectical and methods of generalization, grouping, comparison and other methods became a methodological basis of the article.

Presentation of the main material (results of work). The article analyzes the experience of foreign countries in the field of personal income taxation, presents the author's understanding of the possibility of its implementation in domestic tax practice. Methods of personal income taxation in different countries of the world are considered.

The field of application of results. The research results can be used in the practice of taxation in the process of its improvement.

Conclusions according to the article. The experience of foreign countries in the taxation of personal income is rich in useful examples. The analysis showed that the lowest income tax rates are characteristic of countries with lower economic development rates and usually without the use of progressive taxation. High - inherent in the developed due to the presence of a progressive scale of taxation, which makes it possible to transfer the tax burden of the less well-off strata of the population to more well off. Improving the system of taxation of personal income, Ukraine should take into account the fact that all foreign countries, in order to achieve greater interest of citizens in paying taxes, to establish greater social justice, differentiate their approach to tax collection depending on the amount of their income. This is a successfully proven mechanism for combating tax evasion and, accordingly, filling the budget.

Keywords: budget, deductions, state, source, tax benefits, personal income tax, income tax, tax regime.

JEL Classification: H2, H23, H25, H30

Викладення основного матеріалу. У світовій практиці головними принципами організації системи оподаткування господарюючих суб'єктів та населення є: принципи економії, зручності, справедливості, визначеності. Ці принципи втілюються в життя через методи оподаткування. Розрізняють чотири методи оподаткування доходів фізичних осіб: рівний, пропорційний, прогресивний, регресивний. Розглянемо їх докладніше.

Рівний метод оподаткування застосовується, коли всі платники податків сплачують однакові суми податку. При рівному методі оподаткування не враховується майновий стан платника податку та його здатність сплачувати податок. Він застосовується при встановленні твердих сум ставок окремих видів державного мита, наприклад, при державній реєстрації прав на будівлю, споруду та нежилі приміщення; при державній реєстрації договорів оренди будівель, споруд, нежитлових приміщень для фізичних осіб [14].

При пропорційному методі оподаткування менш заможні платники опиняються у невідносному становищі, оскільки частка одержаного ними вільного доходу менша, ніж у більш заможних платників, а частка податку, який вони зобов'язані платити, відповідно, - вища. В Україні з 1 січня 2001 року фактично пропорційним стало оподаткування доходів фізичних осіб.

При застосуванні прогресивного методу оподаткування висока податкова база відповідає великому рівню податкових ставок. При цьому застосовуються наступні види прогресії: проста прогресія, при якій податкова ставка збільшується зі зростанням доходу для всієї його суми; складна прогресія, при якій доходи діляться на кілька ступенів, для кожної, з якої встановлено свої ставки. Складна прогресія використовується в більшості країн в оподаткуванні доходів фізичних осіб.

Регресивний метод являє собою систему оподаткування, при якій більший розмір податкової бази відповідає нижчому рівню податкових ставок [2, 5]. Цей метод є окремим напрямком серед усіх існуючих. Таке оподаткування розглядається як вид прогресивного, але з негативними коефіцієнтами прогресії.

Істотним, але не обов'язковим, а факультативним елементом податку є податкові пільги. Загальна мета, заради якої вводяться ті чи інші податкові пільги, - це скорочення кінцевої суми податкового зобов'язання платника податків. Таке скорочення може носити як принциповий характер (зниження податкового платежу, яке згодом не компенсується), так і короткостроковий характер (розстрочення або відстрочення податкового платежу). Види податкових пільг класифікують залежно від того, на скорочення якого саме елементу в процесі формування суми податкового платежу та чи інша пільга спрямована.

У практиці податкових систем економічно розвинених країн широко використовуються податкові кредити (у вузькому значенні цього терміна). У цьому випадку пільга являє собою вирахування із суми нарахованого податкового платежу деякої частини доходів платника податків або його витрат. Так, наприклад, із суми нарахованого податкового платежу можуть відніматися 10% (або деяка інша величина) від суми цін закупленого і введеного в дію устаткування певного типу (при виконанні цілого ряду додаткових умов). Фактично в цьому випадку мова йде про те, що держава бере участь у фінансуванні відповідних капітальних вкладень (у розмірі 10%). Цей «податковий кредит» не є платним, ні зворотним, це просто вирахування із суми обчисленого податку. При розгляді податкові системи зарубіжних країн ми будемо неодноразово повертатися до опису податкових пільг, що належать до даного виду.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що методи оподаткування є невід'ємною частиною будь-якої податкової системи. Від застосування даних методів безпосередньо залежить ефективність податкової політики.

У більшості розвинених країн оподаткування фізичних осіб є не тільки каналом перерозподілу доходів, а й є одним із ключових інструментів макроекономічного регулювання співвідношення одержаних доходів між багатими та бідними верствами населення. Прогресивна шкала прибуткового податку дозволяє вилучати надприбутки і повертати ці кошти в оборот шляхом створення нових робочих місць та соціальних виплат [3, 4].

Згрупуємо ставки оподаткування доходів фізичних осіб в окремих країнах світу:

1. Адвалорні ставки застосовуються в таких країнах, як: прогресивна шкала - Австрія, Великобританія, Венесуела, Гайана, Німеччина, Італія, Казахстан, Канада, Кенія, Ліхтенштейн, Люксембург, Малайзія, Мозамбік, Норвегія, Перу, Португалія (для резидентів), Словенія, Тайвань (для іноземців, які є резидентами), Узбекистан, Франція, Хорватія, Чилі; плоска шкала - Болівія, Замбія, Нормандські о-ви, Парагвай, Португалія (для нерезидентів), Пуерто-Ріко (для нерезидентів не американців, які не зайняті в торгівлі або бізнесі країні), Сінгапур (для нерезидентів), Тайвань (для резидентів, іноземців нерезидентів), Україна, Фарерські острови (для нерезидентів), Фінляндія (для нерезидентів; по доходу від капіталу), Швеція (регіональний), Шрі-Ланка, Естонія, Ямайка.

2. Комбіновані ставки - Азербайджан, Австралія, Аргентина, Барбадос, Бельгія, Болгарія, Ботсвана, Бразилія, Британські Віргінські о-ви, Угорщина, В'єтнам, Гана, Гватемала, Гонконг, Данія, Зімбабве, Ізраїль, Індія, Індонезія, Іран, Ірландія, Іспанія, Камбоджа, Кіпр, Китай, Конго, Коста-Ріка, Корея, о. Маврикій, Макао, Мальта, Мексика, Намібія, Нідерланди, Нова Зеландія, Нова Каледонія, Панама, Польща, Пуерто-Ріко, Румунія, Свазіленд, Сент-Люсія, Сінгапур, Словаччина, Соломонові острови, США, Таїланд, Танзанія, Тринідад і Тобаго, Туреччина, Уганда, Фіджі, Фарерські острови, Філіппіни, Фінляндія, Чехія, Швейцарія, Швеція (федеральний), Еквадор, ПАР, Японія.

3. Тверді ставки: прогресивна шкала - Колумбія. В окремих країнах існує плавна, поступова прогресія оподаткування за рахунок розподілу доходу на багато частин. Наприклад, в 1975 р. в США діяла шкала з 25 різними групами оподаткування доходів фізичних осіб, причому доходи оподатковувалися за ставками від 14% до 70%, яка в ході реформ 80-х рр. скоротилася до 5 груп.

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

У ряді країн, навпаки, перехід ставок оподаткування від однієї групи доходів до іншої в шкалах - більш різкий, стрибкоподібний. При цьому необхідно вказати, що для переважної більшості розвинених країн властиво зменшення «ступінчастості» шкали оподаткування. Є країни, де встановлений більш низький рівень ставок оподаткування доходів фізичних осіб, ніж в Україні. Це такі країни, як Азербайджан, Гватемала, Колумбія, Макао, Чилі. У ряді країн для окремих видів доходів фізичних осіб встановлено розмір ставки 0%: Бельгія, Бразилія, Угорщина, Венесуела, Гана, Домініканська Республіка, Камбоджа, Ліхтенштейн, Люксембург, Малайзія, Мальта та ін. Натомість, в світі є ряд держав, в яких взагалі прибутковий податок не стягується. Це дуже багаті та економічно розвинені країни, велика їх частина багата природними ресурсами, зокрема, нафтою та природним газом: Андорра, Багамські острови, Бахрейн, Кувейт, Монако, Саудівська Аравія та ін. [7, с. 53].

Кожна держава обирає власні методичні підходи для здійснення оподаткування доходів фізичних осіб, однак визначальною ознакою такого оподаткування є те, що воно повинно сприяти зростанню заощаджень населення країни, які в подальшому слугують одним з джерел фінансування економіки країни. Виокремимо декілька типів систем оподаткування доходів фізичних осіб, які функціонують у різних країнах світу (рис. 1).

Звісно, оподаткування доходів фізичних осіб у зарубіжних країнах має свої особливості. Одні й ті ж доходи в різних країнах можуть як підлягати оподаткуванню, так і звільнитися від нього. Двома основними джерелами доходів, що підлягають оподаткуванню у більшості країн світу, є доходи від заробітної плати та доходи від капіталу (пасивні доходи). Сьогодні спостерігаються тенденції лібералізації оподаткування доходів від капіталу. Проте, незважаючи на зазначені типи та їх особливості, кожна країна формує індивідуальну систему оподаткування доходів населення, з визначеними законодавством об'єктом і базою оподаткування, системою податкових пільг і ставок.

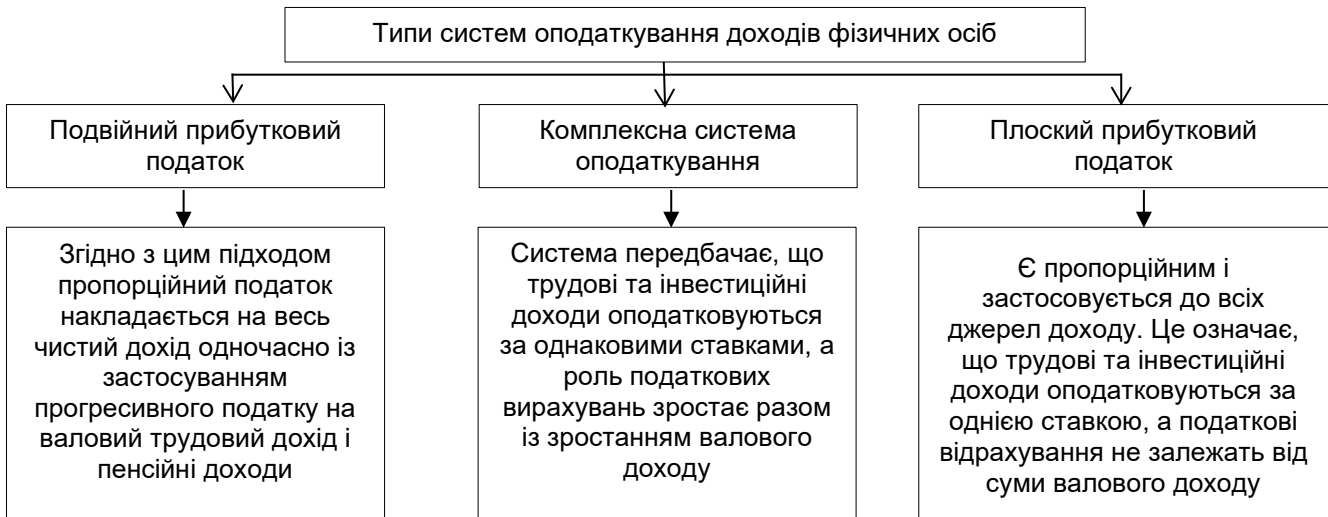

Рисунок 1. Типи систем оподаткування доходів фізичних осіб у зарубіжних країнах

Джерело: авторська розробка

Втім, наразі у всьому світі залишилося лише 27 країн, включаючи Україну, які не мають прогресивної системи оподаткування доходів фізичних осіб. Якщо до 2000 року в Україні діяла система, яка встановлювала прогресивні ставки від 12% для низьких доходів і до 42% для осіб, чий дохід становив понад 100000 грн. з початку року, то з 2000 року введена «плоска» шкала сплати ПДФО.

Розглянемо ставки прибуткового податку в зарубіжних країнах (табл. 1).

Таблиця 1. Розмір ставок ПДФО окремих країн світу, які використовують прогресивну ставку станом на 1.01.2020 р.,%

Країна	Ставка	Країна	Ставка	Країна	Ставка
Австралія	17-47	Іспанія	24-45	Словаччина	19
Австрія	36,5-50	Італія	23-46,5	Кіпр	20-30
Бельгія	25-53,7	Канада	15-33	Фінляндія	8,5-31,5
Великобританія	0-45	Китай	5-45	Франція	0-45
Німеччина	14-47,5	Люксембург	0-42,1	США	0-39,6
Греція	0-45	Нідерланди	0-52	Швейцарія	0-45
Ізраїль	10-47	Нова Зеландія	0-39	Японія	5-40
Індія	0-30	Польща	18-32	ПАР	24-43

Джерело: складено на основі [2, 7, 8, 9]

Як бачимо з табл. 1, ставки досить диференційовані. На відміну від України, де порядок, ставки, правила оподаткування ПДФО устанавлюються виключно на загальнодержавному рівні, в іноземних державах

органам місцевого самоврядування надано досить широке право у сфері податкової юрисдикції. У таких країнах Європи, як Бельгія, Греція, Польща, Словаччина, особистий прибутковий податок належить до місцевих податків, а в Бельгії, Фінляндії, Швейцарії органи місцевого самоврядування самостійно визначають ставки, за якими оподатковуватимуться доходи громадян.

У багатьох зарубіжних країнах в системі податкових відносин важливе місце посідає показник «граничний дохід». Це мінімальний розмір отриманого доходу, з якого починається сплата податку. При цьому розмір показника залежить від кількості дітей, сімейного стану платника та способу оподаткування за єдиною чи роздільною системою.

Вважається, що «плоска шкала» характерна для країн зі слабкою економікою та неефективною податковою системою [2, с. 29]. Натомість розвинені країни за допомогою введення прогресивних ставок ПДФО не тільки досягають великих податкових надходжень до бюджету, а також намагаються згладити соціальні диспропорції в доходах найбагатших і найбідніших громадян. У таких країнах, як Ірландія, Корея, Мексика, Туреччина, середньозважена величина граничного доходу (неоподаткованого мінімуму), з якого починається сплачуватись податок з доходів фізичних осіб становить 30% від середньої заробітної плати у виробничому секторі. Якщо порівнювати з нашою державою, то ця цифра становить 17 грн., тобто приблизно лише 3% від мінімальної заробітної плати, що є зовсім не відповідним. За ці мізерні кошти людина не може задовольнити навіть свої мінімальні потреби.

Світовий Податковий кодекс закріплює такі основні вимоги, яких потрібно дотримуватись при створенні ефективною податкової системи:

- запровадження єдиного загального кодексу на всі податки замість безлічі податкових законів;
- відмова від протекціоністських податків. Ця умова є обов'язковою для виконання в контексті інтеграції в світову економіку;
- відмова від податкових пільг і закріплення їх субсидіюванням;
- створення ефективно діючої й високо компетентної податкової служби.

На думку Баранник Л.Б., Дулік Т.О., Александрюк Т.Ю., податкові системи розвинених країн світу надзвичайно гнучкі. Наприклад, у США та Великобританії платник податку може самостійно вибирати такий варіант оподаткування, приміром прибутковий податок з фізичних осіб, який для нього є найефективнішим. Це уможливує зменшення кількості платників, які бажають перейти у тінювий сектор економіки або ухиляються від сплати податків [1, с. 101].

Відмінною рисою оподаткування доходів фізичних осіб в Україні та в зарубіжних країнах є рівень податкової юрисдикції. Так, в Україні ставки, порядок, правила оподаткування встановлюються виключно на загальнодержавному рівні. В той же час в деяких країнах (Бельгія, Данія, Фінляндія, Швеція та Швейцарія) визначенням ставок, за якими будуть оподатковуватись доходи громадян належить до компетенції органів місцевого самоврядування, а в таких країнах, як Естонія, Греція, Латвія, Норвегія та ще деяких особистий прибутковий податок належить до місцевих податків. Звертає на себе увагу і той факт, що іноземні системи оподаткування спрямовані на формування кінцевого доходу домогосподарств таким чином, щоб кожна фізична особа мала в користуванні після оподаткування дохід, достатній для фінансування всіх необхідних витрат на задоволення своїх потреб.

Перехід до прогресивної шкали податкових ставок у даний час очевидно потрібен, проте дане нововведення слід реалізовувати поступово та розпочати із встановлення неоподаткованого мінімуму, який відповідає на початкових етапах реформам прожиткового мінімуму, офіційно встановленому для відповідного суб'єкту оподаткування. Надалі неоподатковуваний мінімум підлягає збільшенню з паралельним встановленням прогресивної шкали податкових ставок залежно від розміру отриманого доходу. При цьому в процесі реалізації даних перетворень необхідно здійснювати постійний контроль статистичних даних про рівень доходів громадян і при встановленні ставок прогресії виходити з їх розмірів, щоб уникнути недотримання одного з основних принципів оподаткування - урахування фінансових можливостей платника податку.

Паралельно слід здійснювати поступовий перехід до якісно нового рівня податкового адміністрування, що є основоположним елементом нової системи прибуткового оподаткування. Доцільно було б розробити базу даних із веденням інформації по кожному платнику податків (за прикладом Швеції) з можливістю доступу податкових органів до даних, які фіксуються іншими органами влади. Це дозволить податковим органам самостійно розраховувати суму прибуткового податку. Також має сенс організація безкоштовних семінарів, інформування за допомогою пошти або мережі Інтернет платників податків про правила та особливості сплати ПДФО.

Висновки. Проаналізувавши досвід зарубіжних країн, зазначимо, що в основу оподаткування доходів їх громадян покладено принцип соціальної справедливості, за яким більше платять ті члени суспільства, котрі мають вищі доходи. Відтак держава регулює доходи громадян, впливає на збільшення їх платоспроможності, стимулювання попиту, розмір споживання та заощадження, що, в свою чергу, призводить до підвищення темпів економічного зростання. Основним напрямом подальшого удосконалення вітчизняної законодавчої бази у цій сфері має стати зменшення податкового навантаження на соціально незахищені верстви населення та зростання відповідальності платників податку за ухилення від оподаткування. Практика оподаткування фізичних осіб у зарубіжних країнах не може бути абсолютною основою для копіювання оподаткування в Україні. Не існує однакового підходу до обчислення та сплати прибуткового податку. У кожній країні механізм оподаткування визначається з урахуванням національних особливостей. Проте більшість країн користується

прогресивною шкалою оподаткування, що забезпечує, з одного боку, зниження податкового навантаження на малозабезпечених платників податків, а з іншого – його поступове підвищення для заможних громадян. Також в багатьох країнах податки диференційовані залежно від соціального статусу особи.

Список використаних джерел

1. Баранник Л. Б., Александрюк Т. Ю., Дулік Т. О. Перспективи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні у контексті європейського вибору. Сучасні тренди міжнародних економічних відносин & управління проектами Європейського Союзу. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 20-22 вересня 2018 р.) / за ред. Н. В. Павліхи. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 268 с. С. 99-104.
2. Дерев'яно С. І., Охай В. О. Оподаткування доходів фізичних осіб: вітчизняний та зарубіжний досвід. SCIENCE AND PRACTICE: IMPLEMENTATION TO MODERN SOCIETY. 2020. №40. С. 22-31.
3. Дутова Н. В., Лесік Є. С. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: проблеми та перспективи вдосконалення на базі досвіду зарубіжних країн. Економіка і організація управління. 2019. №1(33). С. 43-52.
4. Круковська О. В. Ключові зміни в реформуванні податкової системи України: реалії та перспективи. Мукачівський державний університет. 2016. № 2. С. 700-709.
5. Миронова Н. А. Об особенностях налогообложения физических лиц в отдельных странах. Вектор экономики. 2017. № 7 (13). С. 7.
6. Слепцова Н. В., Кочура Л. В. Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та реалії адміністрування пдфо в Україні. Економіка та держава. 2019. № 4. С. 82–85.
7. Сухорукова М. О. Фіскальна політика в умовах глобальної інституалізації: україна та досвід зарубіжних країн. Scientific Journal «ScienceRise». 2016. № 7/1 (24). С. 50-54.
8. Tax rates in France for 2019. France Accountants. 2018. URL: <https://www.franceaccountants.com/tax#ourcharges>.
9. Tax rates in USD for 2020. URL: <https://iqdecision.com/nalogi-v-soedinennyh-shtatah-ameriki-v-2020-godu/>.
10. Germany Rate of tax on personal income. URL: <https://tradingeconomics.com>.

References

1. Barannyk L. B., Alexandryuk T. Y. & Dulik T. O. (2018). Perspektivy opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib v Ukraini u konteksti yevropeiskoho vyboru. Suchasni trendy mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn & upravlinnia proektamy Yevropeiskoho Soiuzu [Prospects for personal income taxation in Ukraine in the context of the European choice. Current trends in international economic relations & project management of the European Union]. International materials. scientific-practical conf. (Lutsk, September 20-22, 2018) / ed. N.V. Pavlikhy. Lutsk: Vezha-Druk, Pp. 99-104.
2. Derevyanko S. I. & Ohai V. O. (2020). Opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid [Opodatkuvannya incomes in physical persons: vitchiznyany and zarubizhny dosvid]. SCIENCE AND PRACTICE: IMPLEMENTATION TO MODERN SOCIETY, 40. 22-31.
3. Dutova N. V. & Lesik A. S. (2019). Opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib v Ukraini: problemy ta perspektyvy vdoskonalennia na bazi dosvidu zarubizhnykh krain [Information about income of physical persons in Ukraine: problems and perspectives in depth on the basis of information from foreign countries]. Economics and organization of management, 1 (33). 43-52.
4. Krukovska O. V. (2016). Kliuchovi zminy v reformuvanni podatkovoi systemy Ukrainy: realii ta perspektyvy [Key changes in the reform of the tax system of Ukraine: realities and prospects]. Mukachiv State University, 2. 700-709.
5. Mironova N. A. (2017). Kliuchovi zminy v reformuvanni podatkovoi systemy Ukrainy: realii ta perspektyvy. [On the peculiarities of taxation of individuals in certain countries]. Vector of Economics, 7 (13). 7.
6. Slaptsova N. V. & Kochura L. V. (2019). Zarubizhnyi dosvid opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib ta realii administruvannia pdfo v Ukraini. [Foreign information about the income of physical entities and the realities of the administration of PDFO in Ukraine]. Economy that power, 4. 82–85.
7. Sukhorukova M. O. (2016). Fiskalna polityka v umovakh hlobalnoi instytualizatsii: ukraina ta dosvid zarubizhnykh krain [Fiscal policy in the minds of the global institution: Ukraine and foreign countries]. Scientific Journal «ScienceRise», 7/1 (24). 50-54.
8. Tax rates in France for 2019. France Accountants. 2018 [Tax rates in France for 2019. France Accountants. 2018]. <https://www.franceaccountants.com/taxourcharges>.
9. Tax rates in USD for 2020 [Tax rates in USD for 2020]. <https://iqdecision.com/nalogi-v-soedinennyh-shtatah-ameriki-v-2020-godu>.
10. Germany Rate of tax on personal income [Germany Rate of tax on personal income]. <https://tradingeconomics.com>.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Соломка Яна Анатоліївна, здобувач кафедри соціального забезпечення та податкової політики
Університет митної справи та фінансів
вул. Звенигородська 47, м. Кам'янське, 51900, Україна
e-mail: 288yana0555@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Соломка Яна Анатольевна, соискатель кафедры социального обеспечения и налоговой политики
Университет таможенного дела и финансов

ул. Звенигородская 47, г. Каменское, 51900, Украина
e-mail: 288yana0555@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Solomka Yana, Applicant of the Department of Social Security and Tax Policy
University of Customs and Finance
47, Zvenigorodskaya street, Kamyanske, 51900, Ukraine
e-mail: 288yana0555@gmail.com

Рецензент: Баранник Лілія Борисівна, д.е.н., професор, професор кафедри соціального забезпечення та податкової політики, Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро).

Подано до редакції 05.07.2020
Прийнято до друку 21.07.2020

УДК 334.027: 37.07

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-46-160-169>

ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ІПОТЕКИ

Студінська Г. Я.
Просов В. М.

Запропоновано методологія компаративної оцінки рівня ринку іпотечного кредитування. Здійснено дослідження українського ринку іпотечних кредитів за трьома напрямками: передумови розвитку іпотечного ринку, поточна ситуація на іпотечному ринку, ризики на ринку іпотечного кредитування. Розраховано інтегрований коефіцієнт рівня розвитку ринку іпотеки в Україні. Обґрунтовано, що рівень українського ринку іпотечного кредитування знаходиться в ембріонному стані в порівнянні із відповідним ринком ЄС.

Об'єктом дослідження ринок іпотечного кредитування України.

Предметом дослідження виступають методологічні засади оцінки іпотечного кредитування.

Дослідження ринку іпотечного кредитування як фінансового механізму реалізації стратегії технологічного розвитку національної економіки сприяє розумінню напрямів прикладання зусиль щодо подолання соціально-економічних проблем в країні.

Мета даної роботи полягає в здійсненні компаративної оцінки іпотечного ринку України.

Для досягнення мети були використані: системно-параметричний підхід – до наукового пізнання ринку іпотечного кредитування, що дозволило інтегрувати передумови розвитку, потенціал та ризики ринку іпотеки; компаративний аналіз щодо оцінки українського ринку іпотеки, що сприяло з'ясуванню рівня розвитку національного ринку іпотечного кредитування в порівнянні із ЄС.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що запропонований метод оцінки може бути використаний для рейтингування як банків, так і національних іпотечних ринків інших країн

Висновки. Оцінка передумов продемонструвала високу відповідальність українських позичальників іпотечних кредитів. Потенціал прикладання іпотечного капіталу в Україні перебільшує європейський майже у три рази. Найбільшим ризиком іпотечного кредитування житлового будівництва в Україні є проблема із недобудовами. Розвиток іпотечного кредитування в Україні потребує законодавчої підтримки в напрямку зміни статусу майнових прав, державної підтримки у гарантії наданих кредитів та вирішенні питань недобудов, пошуку альтернативних джерел фінансування.

Ключові слова: іпотечна процентна ставка, передумови іпотеки, безповоротна іпотека, житлова іпотека, ризики ринку іпотеки.

ОЦЕНКА УРОВНЯ РАЗВИТИЯ УКРАИНСКОГО РЫНКА ИПОТЕКИ

Студинская Г. Я.
Просов В. Н.

Предложена методология компаративной оценки уровня рынка ипотечного кредитования. Проведено исследование украинского рынка ипотечных кредитов по трем направлениям: предпосылки развития ипотечного рынка, текущая ситуация на ипотечном рынке, риски на рынке ипотечного кредитования. Рассчитано интегрированный коэффициент уровня развития рынка ипотеки в Украине. Обосновано, что уровень украинского рынка ипотечного кредитования находится в эмбрионном состоянии по сравнению с соответствующим рынком ЕС.

Объектом исследования является рынок ипотечного кредитования Украины.

Предметом исследования выступает методология оценки рынка ипотеки.

Исследование рынка ипотечного кредитования как финансового механизма реализации стратегии технологического развития национальной экономики способствует пониманию направлений приложения усилий по преодолению социально-экономических проблем в стране.